

**DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURIAL PROFESSIONAL SKILLS AMONG
YOUNG PEOPLE, ESPECIALLY WOMEN SOCIO-PHILOSOPHICAL
CHARACTERISTICS**

G'anyieva Malikaxon Sodiqjonovna,
Tadqiqotchi Farg'ona davlat universiteti

Shaxobiddinova Sevara,
Ingliz tili yo'nalishi 3-kurs talabasi
Farg'ona davlat universiteti

Annotation:

In this article, from a scientific and philosophical point of view, the relevance of such an issue as the formation and development of entrepreneurial professional skills in the minds and thinking of young people and women of our society is revealed. Entrepreneurial skills are justified by the need for a new approach to changing the worldview of an individual (youth and women) at a new stage in the development of our society.

Keywords: society, personality, profession, competence, youth, women, poverty, progress, employment, lifestyle.

KIRISH

O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirish, aholi turmush darajasini oshirish, ish bilan ta'minlash, bandlik, kambag'allikni qisqartirish bugungi kunda muhim ahamiyat ega. Shundan kelib chiqqan holda tadbirkorlarda ijtimoiy kompetentsiyalarini oshirish turmush tarzi sifatiga bevosita ijobiy ta'sir etadi.

Tadbirkorlar kasbiy bilim va ko'nikmalarini yangilashda umume'tirof etilgan kompetentsiyalardan foydalanish amaliyotda ijobiy samara beradi. Kasbiy ko'nikma - bilim olish, tajriba, qadriyatlar, moyillikka asoslangan umumiy qobiliyat sifatida faqat bilim yoki ko'nikma bilan chegaralanmaydi. Vakolatli bo'lish, o'rganish yoki o'qishni anglatmaydi. Ma'lum bir sohada muvaffaqiyatli faoliyat uchun bilim, ko'nikma, shaxsiy fazilatlar va amaliy tajribani qo'llash qobiliyatini anglatadi.

ASOSIY QISM

Kasbiy ko'nikma – ma'lum holat xususida to'g'ri mulohaza yuritish imkoniyatini beradigan bilimga ega bo'lish, dalil-isbotli fikr, kishining muayyan sohada saviyasini ifoda etadigan atama. Kasbiy ko'nikma – tadbirkorning shaxsiy sifatleri to'plami (bilimlar, ko'nikmalar, malakalar, layoqatlar) bo'lib, belgilangan ijtimoiy va shaxsiy sohadagi faoliyatida orttirgan tajribasi bilan belgilanadi.

Kasbiy ko'nikma noan'anaviy holatlarda, ya'ni mutaxassislarning kutilmagan hollarda o'zini qanday tutishi, muloqotga kirishishi, raqiblar bilan o'zaro munosabatlarda yangicha yo'l tutishi, aniq bo'lmagan vazifalarni bajarishda, konfliktlarga to'la ma'lumotlardan foydalanishda, izchil rivojlanib boruvchi va murakkab jarayonlarda harakatlanishni istiqbolli rejasiga egalikni

tushunish mumkin. Kasbiy kompetentlik mutaxassis tomonidan kasbiy faoliyatni amalga oshirishda muhim bo'lgan bilim, ko'nikma va tajribalarning egallanishi va ularni ijtimoiy hayotda yuqori darajada qo'llay olinishidir. Ijtimoiy kompetentlik ijtimoiy munosabatlarda faollik ko'rsatish ko'nikma, tajribalariga egalik, kasbiy faoliyatda sub'ektlar bilan muloqotga kirisha olish hisoblanadi. Maxsus kompetentlik kasbiy-tadbirkorlik faoliyatni shakllantirishga tayyorlanish, kasbiy-tadbirkorlik funksiyalarini hal qilish, faoliyati natijalarini baholash va rivojlantirib borish bo'lib, ushbu kompetentlik negizida psixologik, metodik, informatsion, kreativ, innovatsion va kommunikativ kompetentlik ko'zga tashlanadi. Ular o'zida quyidagilarni ifodalaydi: psixologik kompetentlik tadbirkorlik jarayonida sog'lom ruhiy muhitni tashkil etish, xaridorlar va kelishuv jarayonining boshqa ishtirokchilari bilan muloqotni tashkil etish, turli salbiy ruhiy konfliktlarni o'z vaqtida tushunish va uni bartaraf eta olish; metodik kompetentlik tadbirkorlik jarayonni metodik jihatdan rejali tashkil etish, savdo-sotiq faoliyati turlarini to'g'ri belgilash, metod va vositalarni maqsadga muvofiq belgilay olish, metodlarni samarali qo'llay olish, vositalarni muvaffaqiyatli qo'llash; informatsion Kasbiy ko'nikma – axborot muhitida zarur bo'lgan ma'lumotlarni izlash, yig'ish, saralash, qayta ishlash va ulardan faoliyat davomida maqsadli, o'rinli, samarali foydalanish; kreativ kompetentlik – tadbirkorlik faoliyatga tanqidiy, ijodiy yondashish, o'zining innovatorlik malakalariga egaligini namoyish eta olish; innovatsion kompetentlik–tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish, sifatli ta'lim olish, savdo-sotiq ishlariining samaradorligini oshirishga doir yangi g'oyalarni ilgari surish, ularni ijtimoiy hayotga samarali tatbiq etish; kommunikativ kompetentlik – o'zaro kelishuv jarayonining barcha a'zolari, jumladan, xaridorlar bilan samimiy muloqotda bo'lish, ularning fikrini tinglay bilish, ularga muntazam ravishda ijobiy ta'sir qila olish. Shaxsiy kompetentlik – uzliksiz kasbiy o'sishga erishish, malaka darajasini doimiy oshirib borish, kasbiy faoliyatda o'z imkoniyatlarini to'liq ko'rsata olish. Texnologik kompetentlik – kasbiy-tadbirkorlik innovatsion texnologiyalarni o'zlashtirish, zamonaviy texnika va texnologiyalardan samarali foydalana olish. Ekstremal kompetentlik – favqulotda vaziyatlar (tabiiy ofatlar, texnologik jarayon ishdan chiqqan)da, ish bilan bog'liq konfliktlar vujudga kelganda oqilona qaror qabul qilish, to'g'ri harakatlanish tajribasiga egalik. Kasbiy-tadbirkorlik kompetentlikka ega bo'lishda muntazam o'z ustida ishlash, o'z-o'zini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. O'z-o'zini rivojlantirish vazifalari o'zini-o'zi tahlil qilish, real baholash orqali aniqlanadi. O'z ustida ishlash – tadbirkor shaxsning izzatli ravishda o'zining kasbiy va shaxsiy sifatlarini takomillashtirib borish yo'lidagi amaliy harakatlarni tashkil etishi hisoblanadi. O'z ustida ishlash quyidagilarda namoyon bo'ladi:

- kasbiy faoliyatni takomillashtirib borish;
- faoliyatga holisona tanqidiy va ijodiy yondashish;
- hamkasblar bilan kasbiy va ijodiy hamkorlikka erishish;
- faoliyatdagi ishchanlik qobiliyatini rivojlantirish;
- faoliyatdagi salbiy odatlarni bartaraf etib borish;
- faoliyatga doir ijobiy sifatlarni o'zlashtirish.

NATIJALAR VA MUHOKAMALAR

Tadbirkorlarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlash, ularning doimiy malakasini oshirib borishni tizimli yo'lga qo'yish, jumladan, Savdo-sanoat palatasi, Tadbirkorlikni rivojlantirish

markazlari, “Tadbirkor ayol” uyushmasi va boshqa nodavlat tuzilmalari tomonidan belgilab berilgan.

Yoshlikdan shaxsda kasbiy kompetentsiyalarni shakllantirish bo‘yicha bir qator tajribalar mavjud. Rivojlangan davlatlar tajribasida, jumladan, Yevropa Kengashining “Yevropada o‘rta ta’lim” loyihasi doirasida mazkur Kengash tomonidan 1996-yilda Bernda o‘tkazilgan “Yevropa uchun tayanch kompetentsiyalar” simpoziumida zamonaviy bitiruvchilarning quyidagi 5 ta muhim kompetentsiyalari belgilangan bo‘lib, u tadbirkorlarga mazkur ko‘nikmalarni singdirishga qaratilgan kompetentsiyani talab qiladi [3. 148.].

Taraqqiy etgan davlatlarda milliy g‘oya jamiyatda shaxslarni o‘z o‘rnini mustahkamlashga, uning ijtimoiy muvofiqlashtirish va jipslashtirish salohiyatiga bog‘liq bo‘lgan jarayonni ifodalaydi. Jumladan, Rossiya Federasiyasida jamiyat a‘zolari faol fuqarolik pozitsiyasini oshirish orqali - milliy mas‘uliyatini oshirish, ularning ongi va tafakkuriga, eng avvalo, Vatan tuyg‘usini singdirish bo‘yicha bir talay ishlar qilinmoqda. Bu borada turli jamoatchilik doiralari orasida tashabbuslar diqqatga sazovor. E‘lon qilingan rasmiy hujjatlarda: “mamlakat iqtisodiy va siyosiy hayotida ishtirok etishi istiqboli bilan bog‘liq muammolar, ushbu jarayonda davlatning liderlik maqomiga erishishi,” yoki “mamlakatda yuz berayotgan muammolarni biznes tomonidan tushunish zarurati, yangi iqtisodiyot va bozorni shakllantirish bo‘yicha biznes va davlat o‘rtasida konsensusga kelishning shart-sharoitlari,” [4] - singari muhim masalalar o‘rin olgan.

Bizningcha, jamiyat barqarorligini ta‘minlashda milliy g‘oya masalasining dolzarbligi ijtimoiy-ma‘naviy jihatdan ma‘naviy tahdidga nisbatan qarshi kurashish sifatida namoyon bo‘ladi. “Ma‘naviy tahdid deganda, avvalo, tili, dini, e‘tiqodidan qat‘iy nazar, har qaysi odamning tom ma‘nodagi erkin inson bo‘lib yashashiga qarshi qaratilgan, uning aynan ruhiy dunyosini izdan chiqarish maqsadini ko‘zda tutadigan mafkuraviy, g‘oyaviy va informasion hurujlarni nazarda tutish lozim.” [2.14.] Bugungi kunda mamlakatimizga qarshi qaratilgan mafkuraviy tahdidlar sifatida birinchidan, Islom xalifaligini tiklab, uning bayrog‘i ostida musulmon xalqlarni yangi imperiyaga birlashtirish yo‘lidagi sa‘yi-xarakatlar, ikkinchidan, axloqsizlikni yoyib, xalqni ma‘naviy jihatdan buzishga qaratilgan intilishlar, uchinchidan, turli mafkuraviy vositalar orqali mintaqaviy va davlatlararo mojarolar keltirib chiqarishga qaratilgan xarakatlarni keltirishimiz mumkin.

Ijtimoiy munosabatlar doirasidan foydalanib, muayyan hulq modellarini, fazilat-kompetentsiyalarni bosqichma bosqich rivojlantirib borish ko‘zda tutilgan.

Tadbirkorlarga o‘zini ijtimoiy munosabatlarning markazida tasavvur qilishlari, shakllantirilgan ijtimoiy kompetentsiyalarini erkin namoyon qilishlari uchun bir tomondan, zarur kasbiy-metodik tayyorgarlikka, ikkinchi tomondan, muayyan ma‘naviy fazilatlarga, ijtimoiy kompetentsiyalarga ega bo‘lishi talab qilinadi.

Tadbirkorlarning ijtimoiy kompetentsiyalari insonni o‘z kasbi ijtimoiy maqsadlarini anglashiga, uning axloqini, tadbirkorlik maqsadlarga erishish strategiyalarini anglashga xizmat qiladi. Shu boisdan tadbirkorlarda ijtimoiy kompetentsiyalarni tutgan o‘rni tobora orta boradi.

Zero, axloqiy sifatlar kichik yoshdan boshlab bolalarning ko‘nikmalariga aylantira borilsagina fazilatlarga aylanadi. Bu tadbirkordan shaxsiy ijtimoiy kompetentsiyalar bilan uyg‘un bo‘lishini talab etadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, jamiyatimizda yoshlar va xotin-qizlarda tadbirkorlik ko'nikmalarini tarbiyalashda milliy va xalqaro tajribalarning ilmiy-amaliy jihatdan asoslab barkamol shaxs dunyoqarashini o'zgartirmasdan amalga oshirib bo'lmaydi. Yoshlar va xotin-qizlarning mulk, boyluk orttirish va bu sohadagi professionalizm harakatlarini amaldagi natijasi jamiyat o'z-o'zini qayta ishlab chiqarish jarayonining uzluksizligini ta'minlab shaxsiy fazilatlarini, dunyoqarashi va xulq-atvoriga jiddiy ta'sir qiladi.

ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 oktyabrdagi PF-5847-son Farmoni. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasi. Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 09.10.2019 y., 06/19/5847/3887-son.
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat - engilmas kuch - Toshkent: "Ma'naviyat", 2008.
3. OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education "Synergies for Better Learning". OECD publishing, PARIS CEDEC. 2013.
4. Государства и бизнес: союз за национальную модернизацию. 25.01.05.
5. Ganiev, B. (2018, May). Философский анализ культуры предпринимательства. In Proceedings of the XXIII World Congress of Philosophy (Vol. 49, pp. 79-84).
6. Ganiyev, B. S. (2020). EDUCATION-PRIORITY SPHERE OF REFORM IN THE CONDITIONS OF A NEW STAGE OF DEVELOPMENT. Central Asian Problems of Modern Science and Education, 2020(1), 106-111.
7. Khakimov, N. H., & Ganiyev, B. S. (2019). THE ROLE OF STUDYING THE STRATEGY OF ACTION IN CHOOSING A PROFESSIONAL DIRECTION (TAKING INTO ACCOUNT THE FORMATION OF ENTREPRENEURIAL QUALITIES) IN STUDENTS. Scientific Bulletin of Namangan State University, 1(7), 296-303.
8. Usmanov, N., Ganiev, B. S., & Karimova, G. Y. (2021). The Philosophical Basis For The Formation Of Spiritual Maturity Among Young People. Oriental Journal of Social Sciences, 33-37.
9. Sodikjonovich, G. B. (2020). Social and philosophical aspects of family entrepreneurship development. ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL, 10(12), 1228-1234.
10. ГАНИЕВ, Б., & ГАНИЕВА, М. (2019). РЕЛИГИОЗНО-ИСЛАМСКИЕ И ДУХОВНЫЕ КОРНИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СРЕДНЕЙ АЗИИ. ИДЕАЛЫ И ЦЕННОСТИ ИСЛАМА В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ, 332.
11. Ganiyev, B. S. (2019). INNOVATIVE (ENTREPRENEURIAL) ACTIVITY OF WOMEN AT A NEW STAGE OF DEVELOPMENT OF OUR SOCIETY. Scientific Bulletin of Namangan State University, 1(11), 122-129.
12. Ганиев, Б. С. ЎЗБЕКИСТОНДА КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ЖИХАТЛАРИ. ИЛМИЙ ХАВАРНОМА, 51.

13. Ганиев, Б. С. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ЖИҲАТЛАРИ. ИЛМИЙ ХАВАРНОМА, 49.
14. Б.С.Ганиев, М.С.Ганиева Семья как важный социальный фактор формирования предпринимательских навыков у молодежи (Опыт Узбекистана) // XV Всероссийская Парыгинская научно-практическая конференция (с международным участием “Проблемы социальной психологии и социальной работы” // Санкт-Петербург, 17 апреля 2020 года, - С. 25-27.
15. Ganieva Malika Sodykjanovna “Cocio-philosophical aspects of the study of the issue of gender and entrepreneurial woman in a new society” // Asian journal of Multidimensional Reserch: 2021. Vol. 12: Iss. 10, - P. 441-445.
16. Ganieva Malika Sodykjanovna “In the society of woman-girls innovation cocio-philosophical essence of entrepreneurial” // Scientific progress: 2021. Vol. 8: Iss. 2, - P. 947-951.
17. Sadigjonovich, G. B., & Umaralievich, K. U. (2022). SOCIO-PHILOSOPHICAL ASPECTS OF THE ORIENTATION OF YOUNG PEOPLE TO ENTREPRENEURIAL ACTIVITY. *Research Focus*, 1(4), 359-363.